

MIND THE GAP: SHM VERTINIMO TEORIJOS IR PRAKTIKOS

Išskirtinis Londono metro bruožas – pranešimas „Mind the Gap“. Juo norima perspėti, kad tarp stabilios platformos ir judančio vagono yra tarpas, kurio nepaisymas gali turėti pražūtingų pasekmių. Todėl metro keleiviai įspėjami būti atidūs lipdami į vagoną arba iš jo. Tarpas tarp platformos ir vagono peržengiamas akimirksniu, tačiau šis žingsnis tuo pat metu žymi keleivio veikimo būdo pokytį (tarkim, platformoje nereikia laikytis ir t.t.) ir kitokių taisyklių laikymąsi. Todėl verta paklausti, kas vyksta tuomet, kai viena ar kita kryptimi žengiama per tarpą?

Svarstant socialinių ir humanitarinių mokslų (SHM) vertinimo kriterijus ir praktikas neišvengiamai susiduriama su keliais „tarpais“, kurie žymi epistemologines ir/ ar administracines perskyras tarp vertinimo teorijų ir praktikų, tarp SHM filosofijos / metodologijos ir administracinių kriterijų, tarp administracinio SHM reguliavimo ir rezistencinių praktikų, galiausiai, tarp skirtingų SHM disciplinų. Nemaža dalis SHM tyrėjų nuolat žengia per šiuos tarpus, tačiau neatlieka to, kas įvardinta imperatyvu „*mind*“, t.y. pasikeitę kriterijai, taisyklės ir praktikos nėra reflektuojami, jie suvokiami intuityviai. Todėl SH mokslininkas platformoje ir SH mokslininkas vagonė ne visuomet randa bendrą kalbą ar laikosi tų pačių kriterijų.

Teoriniuose svarstymuose apie SHM išryškėja kelios esminės SHM plėtojimo alternatyvos. Pačia bendriausia prasme akivaizdi perskyra yra tarp natūralizmo ir interpretyvizmo. Natūralizmas apibūdinamas kaip pozicija, teigianti, kad SHM tyrimai ir veikla privalo remtis gamtos ir tikslųjų mokslų (GTM) pavyzdžiu, o interpretyvistai griežtai pasisako prieš bet kokius bandymus redukuoti SHM į GTM. Lietuviškas SHM kontekstas pasižymi tuo, kad vertinimo kriterijų svarstymai atsiduria tarp dviejų polių. Viena vertus, administracinės institucijos siekia vertinti SHM kokybę taikydamos išimtinai kiekybinius kriterijus, kurių dauguma nurodo į tarptautinį kontekstą: publikuoti savo tyrinėjimus anglų kalba, teikti straipsnius ISI ir kitose tarptautinėse duomenų bazėse referuojamiems žurnalams, dalyvauti tarptautiniuose projektuose, konferencijose ir stažuotėse. Kita vertus, SHM atstovai taiko rezistencines strategijas, pabrėždami SHM priklausomybę nuo lokalaus ir nacionalinio konteksto, ypač lietuvių kalbos. Minėtos įtampos – natūralizmas *versus* interpretyvizmas ir tarptautiškumas *versus* lokalumas – sukuria savitą epistemologinės ir administracinės galios lauką, kuriame neišvengiamai atsiduria įvairios SHM disciplinos. Vieni jaučiasi esą stipresni, pasitiki savo mokslininko statusu, kiti – mažiau užtikrinti ir labiau linkę kvestionuoti mokslo vertės suvokimą. Disponuojama galia ne tik padeda kritikuoti kitas disciplinas, bet ir provokuoja pastarųjų rezistencines praktikas – tiek epistemologines, tiek administracines.

Pranešimo metu siekiama identifikuoti pagrindines lietuviškų SHM keleivių rūšis ir išnagrinėti (*mind*) svarbiausius neatitikimus, išryškėjančius tarp skirtingų epistemologinių ir/ar administracinių vagonų bei platformų.